FOLCLOR MEDICAL. DESCÂNTECE DE DEOCHI (I)

VASILE S. CÂRDEI

Volksheilkunde. Heilsprüche gegen den „bösen Blick”

(*Zusammenfassung*)[*]

Als Mitverfasser der Monographie des Heimatdorfes Bilca hat der Arzt Vasile Cârdei (1921–2012) zwei Jahrzehnte lang (1960–1980) Dokumente über die Volksheilkunde aus dem Gebiet des Suczawa-Tales gesucht und eine Sammlung von über 900 Karten mit Volkstexten angelegt. Diese Texte sind „Ausdruck einer grossen Phantasie” und ein Beispiel von „lyrischen Passagen beeindruckender Schönheit”. Die Sammlung wurde in Manuskriptform in Dezember 2005 dem Zentrum für Bukowinastudien (2007 zum „Bucovina”-Institut geworden) als Schenkung übergeben.

Die Mappe (mit der Inventarnummer 11 244) enthält 58 Texte. Der Sammler erwähnt nicht immer den Namen und das Alter der Befragten oder den Ort, wo er den Text gefunden hat. Für die meisten Heil- oder Beschwörungssprüche wird nur der Ort angegeben (Ober-Horodnik, Ober-Wikow, Putna, Mardzina, Woitinell, Burla, Unter-Wikow, Sucevitza, Bilka, Graniczestie, Zvoriştea, Millischoutz – Dorf Badeutz, Galanestie, Alt-Fratautz, Watra-Moldawitza, Pozoritta, Kaczika, Arbora). Bei keinem der gesammelten Heilsprüche und Beschwörungsformeln wird das Sammeljahr hingewiesen. Die Periode, in der Vasile Cârdei die Texte aufgezeichnet hat, wird aber in der Monographie *Bilca, o aşezare pe Valea Sucevei. Privire istorică* [Bilka, eine Ortschaft im Suczawa-Tal. Geschichtlicher Überblick] erwähnt.

Unserer Meinung nach ist die Veröffentlichung der Beschwörungssprüche gegen den „bösen Blick” aus der Sammlung des Arztes Vasile Cârdei sehr wichtig. In der letzten, vor kurzem erschienenen und der moldauischen Volksheilkunde gewidmeten Arbeit (Silvia Ciubotaru, *Folclorul medical din Moldova: tipologie şi corpus de texte* [Die medizinische Folklore aus der Moldau: Typologie und Textkorpus], Jassy, Verlag der „Alexandru Ioan Cuza”-Universität, 2005, 578 S.) werden insgesamt 128 Texte aus dem Bezirk Suczawa präsentiert, darunter nur zwei Heilsprüche gegen den bösen Blick zu finden sind (die Arbeit enthält Dokumente aus dem Bereich der Ethnoiatrie, die zum Fonds des Folklorearchivs des «A. Philippide»-Instituts für Rumänische Philologie der Rumänischen Akademie gehören). Die grosse Anzahl der Zaubersprüche gegen den „bösen Blick“ aus der Sammlung des Arztes Vasile Cârdei beweist, dass die traditionelle Spiritualität in der Bukowina auch in der

[*] Traducere: Ştefăniţa-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, **XXIII**, *1* (46), p. 165–196, Rădăuți–Bucureşti, 2016

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

zweiten Hälfte des 20. Jahrhunderts noch lebendig war und dass verschiedene Aspekte des Alltags des modernen Menschen (bzw. die seelische und körperliche Gesundheit) weiter unter dem Zeichen der traditionellen Praktiken standen.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Bukowina, Vasile S. Cârdei, Folklore, Heil-und Zaubersprüche gegen den „bösen Blick", Dichtung, magische Praktiken.

Etnologia românească s-a îmbogăţit, în ultimele două decenii, cu studii valoroase[1] dedicate fenomenului magiei populare, unele dintre ele fiind apreciate ca sinteze riguroase şi exhaustive, care oferă deschideri de interpretare şi pentru cercetători din domenii conexe etnologiei, cum ar fi istoria literaturii române vechi sau antropologia istorică.

Specie considerată de Ovidiu Bârlea ca „cea mai anarhică din întregul repertoriu folcloric"[2], din cauza varietăţii structurale şi compoziţionale, descântecul continuă să fie cercetat de specialişti (folclorişti, etnologi, lingvişti) din perspective diferite sau chiar opuse. De-a lungul timpului, unul dintre punctele considerate de cercetători (Ştefania Cristescu, Ovidiu Bârlea, Ovidiu Papadima) nevralgice a fost şi problematica dificilă a geografiei folclorice a descântecului, a diferenţierii tematice şi stilistice a acestei specii folclorice, în funcţie de arii etnofolclorice.

Descântecul a fost interpretat în cheie etnologică sau literar-estetică, analizat în paradigma text–context/rit verbal–rit manual, abordat recent din perspectiva ştiinţelor limbii, dar specialiştii sunt încă în căutarea „grilei perfecte de înregistrare a diversităţii descântecelor româneşti"[3] şi a definitivării tipologiei naţionale a speciei.

În acest context, punem în circuitul public culegerea de folclor medical a doctorului Vasile S. Cârdei.

Coautor al monografiei[4] satului natal, Bilca, doctorul Vasile S. Cârdei (1921–2012) a adunat timp de două decenii (1960–1980) şi documente etnoiatrice

[1] Din bibliografia contemporană dedicată descântecului românesc amintim: Ioana Repciuc, *Poetica descântecului românesc*, Prefaţă de Sanda Golopenţia, [Craiova], Editura Aius, 2014, 376 p.; Emanuela Timotin, *Descântecele manuscrise româneşti (secolele al XVII-lea – al XVIII-lea)*, Ediţie critică, studii lingvistice şi filologice de …, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2010, 388 p.; Sanda Golopenţia, *Limba descântecelor româneşti*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2007, 232 p.; Silvia Ciubotaru, *Folclorul medical din Moldova: tipologie şi corpus de texte*, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", 2005, 578 p.; Valeriu Bălteanu, *Terminologia magică populară românească*, Bucureşti, Editura Paideia, 2000, 232 p.; Camelia Burghele, *În numele magiei terapeutice*, Zalău, Editura Limes, 2000; Radu Răutu, *Antologia descântecelor populare româneşti*, Ediţie îngrijită şi prefaţă de …, Bucureşti, Editura Grai şi Suflet – Cultura Naţională, 1998, 254 p.; Nicoleta Coatu, *Structuri magice tradiţionale*, Bucureşti, Editura Bic All, 1998, 286 p.

[2] Ovidiu Bârlea, *Folclorul românesc*, vol. II, Bucureşti, Editura Minerva, 1983, p. 16.

[3] Ioana Repciuc, *op. cit.*, p. 27.

[4] George Muntean, Vasile Cârdei, *Bilca, o aşezare pe Valea Sucevei. Privire istorică*, Suceava, Centrul Judeţean al Creaţiei Populare, 1971, 240 p.

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

de pe Valea Sucevei, alcătuind o colecţie[5] de folclor medical ce numără peste 900 de fişe cu texte populare, „expresii ale unei mari fantezii, asociind produse ale mediului ambiant cu felurite fantasme" care „au sfârşit prin a se constitui în fragmente lirice, câteodată de impresionantă frumuseţe"[6]. Rămasă în manuscris, colecţia a fost donată, în decembrie 2005, Centrului pentru Studierea Problemelor Bucovinei (din 2007, Institutul „Bucovina") al Academiei Române[7].

Mapa care conţine descântecele de deochi poartă nr. de inv. 11 244 şi numără 58 de texte, dintre care unul (nr. 51) nu se încadrează speciei descântec. Culegătorul nu menţionează constant numele informatorilor, vârsta, locul culegerii; pentru cele mai multe descântece este indicată doar localitatea de unde a fost cules (Horodnic de Sus, Vicov de Sus, Putna, Marginea, Voitinel, Burla, Vicov de Jos, Suceviţa, Bilca, Grăniceşti, Zvorişte a, Milişăuţi – sat Bădeuţi, Gălăneşti, Frătăuţii Vechi, Vatra Moldoviţei, Pojorâta, Cacica, Arbore; fără nicio explicaţie din partea culegătorului, două texte provin din afara ariei investigate – unul din Câmpia Turzii, altul din Vorona, Botoşani). Câteva descântece nu au nici un fel de menţiune referitoare la informator sau la locul culegerii. Niciunul dintre cele 58 de texte nu are indicat anul culegerii. Totuşi, perioada în care medicul Vasile Cârdei a adunat aceste documente folclorice este menţionată[8] de el în monografia citată, *Bilca, o aşezare pe Valea Sucevei. Privire istorică*.

Credem că publicarea descântecelor de deochi din *Colecţia „Vasile Cârdei"* este importantă, având în vedere că în cea mai amplă şi relativ recentă lucrare dedicată folclorului medical din Moldova, care „valorifică documentele etnoiatrice aflate în colecţiile Arhivei de Folclor a Moldovei şi Bucovinei (AFMB) din cadrul Institutului de Filologie Română «A. Philippide» al Academiei Române, Filiala Iaşi"[9], din cele 128 de texte adunate din judeţul Suceava şi prezente în volum, doar două sunt descântece de deochi (p. 348–349), adunate în aceeaşi perioadă în care a cules şi medicul Cârdei descântecele cu rol terapeutic.

Numărul mare al descântecelor de deochi din colecţia medicului Cârdei atestă că şi în a doua jumătate a secolului al XX-lea, în Bucovina spiritualitatea tradiţională încă era vie, aspecte ale vieţii omului modern, cum sunt sănătatea sufletească şi cea trupească, stăteau sub incidenţa practicilor magice tradiţionale. Mai mult, se pare că prestigiul magiei şi al riturilor magice nu a apus de tot în peisajul spiritual al satului românesc nici chiar la începutul mileniului al III-lea,

[5] Colecţia-manuscris de folclor medical a doctorului Vasile S. Cârdei a fost semnalată de Elena Pascaniuc în articolul „*De plămădit inimile" – o culegere inedită de folclor medical din Bucovina*, publicat în „Analele Bucovinei", Rădăuţi–Bucureşti, anul XIV, nr. 2 (29), [iulie–decembrie] 2007, p. 619–629.

[6] George Muntean, Vasile Cârdei, *op. cit.*, p. 63.

[7] Vezi Vasile I. Schipor, *Vasile S. Cârdei (1921–2012)*, în „Analele Bucovinei", Rădăuţi–Bucureşti, anul XX, nr. 1 (40), [ianuarie–iunie] 2013, p. 333–341.

[8] *Ibidem*.

[9] Silvia Ciubotaru, *op. cit*, p. 5.

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

boli psihogene ca deochiul sau „plânsorile" fiind încă „tratate" prin remedii terapeutice empirice şi practici magice de exorcizare. În urma unei recente cercetări de teren, efectuată în anul 2009, cercetătoarea Iulia Brânză afirma că „cercetările de teren arată că descântecul îşi păstrează funcţia de altădată, fiind utilizat în riturile magice de însănătoşire. Am atestat prezenţa fenomenului descântatului în fiecare localitate vizitată de noi (Straja, Falcău, Arbore, Solca, Putna, Horodnic de Jos, Frătăuţii Noi, Dărmăneşti). Informatorii intervievaţi (agricultori, femei casnice, funcţionare, învăţătoare, profesoare, pensionari) nu ne-au putut indica o descântătoare «specializată». […] Când se bănuieşte că pruncul este afectat de deochi, de speriat sau are „plânsuri", multe femei recurg, dintr-un reflex ancestral, la ritul descântatului, cel mai răspândit fiind „stinsul cărbunilor", cunoscut de toţi informatorii noştri, deşi majoritatea nu mai ştiu textul. În legătură cu aceasta, confirmăm ceea ce au constatat şi alţi cercetători: descântecul, ca specie a poeziei magice, se află într-un continuu proces de degradare"[10].

Romulus Vulcănescu făcea observaţia că, în practica medicinii populare, „descântătoarea bătrână" împărţea bolile „în cinci categorii (boli de la Dumnezeu, de la Sânta Maria, de la Sântele zile grele, de la Ale sfinte şi de la oameni care-ţi sunt duşmani)", dar forţa magică a descântecelor nu era folosită decât pentru „bolile provenite de la ultimele patru categorii"[11]. Aici se regăsesc şi oamenii predestinaţi a face rău. Aceştia pot fi recunoscuţi după anumite „marcaje sacre", cum sunt cei născuţi cu căiţă (tichie), oamenii cu ochii verzi sau albaştri, copiii „întorşi de la ţâţă" [12], oamenii cu strabism, cu ochi răi[13]. În mentalul popular, ei sunt cei care pot împiedica, la un moment dat, desfăşurarea armonioasă a destinului individului, prin ei „sacrul impur" se infiltrează în lumea profană. Pentru a-l contracara, a-l „întoarce", descântătoarele desfăşoară anumite scenarii magice, urmează anumite rituri, cel mai frecvent fiind cel al purificării cu apa neîncepută în care s-au stins cărbuni.

[10] Iulia Brânză, *Credinţe şi practici magice în Bucovina* (I), în: „Analele Bucovinei", Rădăuţi–Bucureşti, anul XVI, nr. 1 (32), [ianuarie–iunie] 2009, p. 148.

[11] Romulus Vulcănescu, *Mitologie română*, [Bucureşti], Editura Academiei Române, 1987, p. 165.

[12] „Se crede că deoache numai oamenii cu ochi albaştri, cari sunt născuţi strigoi, adică la naştere ies cu un fel de tichie pe cap, pe care îndată o apucă cu mânele şi o trag ca să o mânânce; mâncând acea tichie, rămân strigoi în toată viaţa şi deoache orice ar vedea şi ori de ce s-ar mira", credinţă din Alimăneşti, Olt; „Fereşte-te de omul cu ochii verzi că te deoache", credinţă din Copăcioasa, Gorj; „Oamenii cei mai răi de deochi sunt acei cu ochi albaştri", credinţă populară din Rudina, Mehedinţi; „Se crede că copilul, odată înţărcat şi întors iar la piept, crescând mare va deochea orice va vedea frumos", credinţă din Bucovina. Publicate în: Artur Gorovei, *Credinţi şi superstiţii ale poporului român*, Ediţie îngrijită şi introducere de Iordan Datcu, Bucureşti, Editura „Grai şi Suflet – Cultura Naţională", 1995, p. 73.

[13] „Ştiţi cine are ochi răi? Care-s întorşi de la supt. […]. Sau persoanele încrucişate, îs persoanele care se uită cu un ochi la făină şi cu unul la slănină, adică n-au privirea fixă […]". Vezi în: Iulia Brânză, *op. cit.*, p. 154.

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Elena Pascaniuc

1. *Descântec de deochi*
Speli, Doamne, munţii, pietrele, izvoarele,
Dumbrăvile de tină şi de rugină.
Speli, Doamne, de deochiat,
De spăriet pe N….
Să rămâie curat, luminat,
Ca de la Dumnezeu lăsat. (Inf. Dari Ecaterina, Horodnic)

2. *Descântec de deochi*
Se merge la feritură şi pe drum nu se vorbeşte cu nimeni şi nici nu se uită îndărăt, iar apa neîncepută se pune într-o cană, pe vârful cuţitului se iau nouă cărbuni şi se dau îndărăt în cana cu apă şi se spune:
De-a fost om, de-a fost femeie,
De-a fost băiat, de-a fost fată,
Să-i treacă ochii printr-un vârf de par,
Nu prin copilul meu.
Se bea din cană, cu restul se spală peste tot, iar restul ce-a rămas de la spălat şi de la băut se toarnă într-un vârf de par. (Vicov de Sus)

3.*Descântec de deochi*
Mă duc la fântână
Şi nu vorbesc cu nimeni.
Aduc apă neîncepută
Şi nu vorbesc cu nimeni.
Stîng nouă cărbuni:
9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1 şi fac 9.
Spăl pe cel deochiat,
Rămâne puţină apă
Şi-o arunc pe câne afară. (Inf. Aga Catrina, Putna)

4. *Descântec de deochi (om şi animale)*
Dacă-i deochiat de om,
Să-i crape picioarele
Şi să-i curgă sângele.
Dacă-i deochiat de femeie,
Să-i crape ţâţele
Şi să-i curgă laptele.
Dacă-i deochiat de fată,
Să i se umfle ţâţele

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Şi să-i cadă cosiţele.
Dacă-i deochiat de barbat,
Să-l văd mort şi umflat. (Vicov de Sus)
5. *Descântec de deochi*
De Sf[ânta] Maria Mare
S-a făcut o masă mare.
Toate bubele-au fost chemate,
Numai buba cea mare
N-a fost chemată.
Ea de ciudă s-a înfocat
Şi s-o îngroşat
Şi s-o umflat,
Pe urmă o crăpat.
I-a rămas numai rădăcina,
Care s-o hostopit,
În patru s-o împărţit,
S-o desumflat,
Apoi s-o uscat.
Ptiu …(scuipă)
Descântecul o fost de leac. (Se repetă de trei ori.) (Putna)

6. *Descântec de deochi*
Pasăre albă
Codalbă,
Sus sărişi,
Jos plesnişi.
Plesnească ochii romnitorilor,
Plesnească ochii deochitorilor!
Cine a râmnit
A şi plesnit,
A şi crăpat!
Şi N….. a rămas curat, luminat
Ca un argint strecurat,
Cum Dumnezeu l-a lăsat. (Putna)

7. *Descântec de diochi*
Tehnică: se sting cărbuni în apă neîncepută şi se recită:
De mirare,
de strigare,
de deochi.
De-o fi femeie, să-i crape ţâţele,

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

De-o fi fată, cununiţă să nu mai vadă.
De mirare,
de strigare,
de diochi.
De-o fi bărbat,
Ochii i-or crăpat
Şi lui X să-i fie de leac. (Marginea)

8. *Descântec de deochi*
Vine ciuta de la munte
Lingându-şi puiu pe frunte.
Îl linge pe pistricei
Şi pe frumuşei.
Şi eu pe N …. îl ling
De deochi,
Dintre ochi.
Cât a sta vântul în gard,
Atâta a sta deochiu în cap.
Şi să fugă prin sat
Ca un câne turbat,
Cu coada îndoită,
Cu gura căscată.
Şi unde o cădea,
Acolo o muri.
Pe N….. să-l lase curat, luminat
Cum Dumnezeu l-a lăsat. (Putna)

9. *Descântec de deochiat*
Se sting în apă câte unul [în] total nouă cărbuni şi se numără de la nouă la unu şi se recită:
Sub rachita ramurată,
Şade baba suparată,
Cu un ochi de foc
Şi unul de apă.
Pe acel de foc
Aşa să stîngă
Rohmarea, cascarea, strigarea
Şi deochiul de la cel deochiat. (Voitinel)

10. *Descântec de deochiat*
Deochiat de vânt,

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Crape calul de sub dâmb.
Deochiat de fată curată, necurată,
Să-i crape ţâţele.
Cine a văzut-o, a chiorât,
Cine a grăit, a amuţit.
Eu zic de ochitori, tocitori, hrănitori,
strigători,
Leacul, bumbăna (?).
Tehnică: într-o oală cu apă neîncepută se sting nouă cărbuni şi cu o creangă de busuioc se stropeşte pe cel bolnav. Se recită de trei ori. (Voitinel)

11. *Descântec de deochi*
Se ia un pahar cu apă, se aprind două chibrituri şi se lasă să ardă complet, după care se aruncă în paharul cu apă, făcându-se semnul crucii de *cinci ori câte cinci*. Dacă cel ce a deochiat este bărbat, chibritul stă vertical în pahar şi orizontal, dacă este femeie. (Câmpia Turzii)

12. *Descântec de deochi*
De-i deochiată [de-]o fată mare,
Să-i crape/[cadă] cosîţele.
Să se stingă
Cum se stinge focul.
Să se stingă strigoarea,
Durerile, săgetăturile
Băietului care-l descânţi.
Sub răchită răsădită,
Stau două fete despletite,
Una cu un ochi de foc
Şi una cu un ochi de apă.
Şi cel de apă stinge pe cel de foc.
Cum se stinge focu de se potoleşte,
Aşa să se stingă durerile din creierii capului,
A fălcilor, a obrazului, din inimă, de sub inimă,
Din rărunchi, de sub rărunchi,
Din tot trupul lui N….

13. *Descântec de diochi*
– De mirare, de strigare, de diochi:
De-a fi femeie, să-i crape ţâţele.
De-a fi fată,
Cununiţă să nu mai vadă.

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

De mirare, de strigare, de diochi.
De-a fi barbat,
Ochii să-i crape.
Şi lui N… să-i fie de leac.

14. *Descântec de deochi*
Pasăre albă, cudalbă,
Pică aici,
Pică în vârful de petricea!
Pasărea dacă pica,
Piatra se despica!
Despică ochii strigoiului,
Despică ochii motoroiului,
Despică ochii râmnitorului,
Despică ochii deochitorului,
Despică ochii leului,
Pe ai strigoaicei,
Pe ai moroaicei,
Pe ai râmnitorului,
Pe ai deochitorului,
Pe ai leoaicei,
Pe ai râmnitoarei.
Şi a rămas curat şi luminat,
Ca din cer izicat,
Cum Dumnezeu l-a lăsat.

15. *Descântec de deochi*
– Magdalină, un' te duci
Cu hârleţ, cu lopată şi cu mătură?
Mă duc la fântâna lui Iordan,
Cu hârleţ s-o săpăluiesc,
Cu lopata s-o rânesc,
Cu mătura s-o mătur!
– Haideţi înapoi la ochiul lui N…
Cu hârleţul săpăluiţi ochiul de albaţă şi roşaţă,
Cu lopata să-i râniţi ochiul de albaţă şi roşaţă,
Cu mătura să-i măturaţi ochiul de albaţă şi roşaţă,
Să nu rămâie albaţă şi roşaţă
Nici cât un fir de mac
În 44 despicat.
Şi ochiul să rămâie curat,

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Ca de la Dumnezeu lăsat.

Tehnică: se descântă de trei ori câte trei.

Materiale: trei beţişoare de mătură şi apă neîncepută, adusă înainte de răsăritul soarelui. Se descântă numai miercurea şi vinerea. (Vorona – Botoşani)

16. *Descântec de deochiat*

Deochiat de vânt –
Crape calul de sub dânsul.
Deochiat de fată curată, necurată,
Să-i crape ţâţele.
Cine a văzut-o, a chiorât,
Cine a grăit, a muţit.
Eu zic de ochitori, tocitori, hrănitori, strigători.

Notă: într-o oală cu apă rece, neîncepută, se sting nouă cărbuni şi cu o cracă de busuioc se stropeşte pe cel deochiat, de trei ori.

17. *Descântec de deochi*

Aduci apă de la fântână într-o cană şi-n ea pui un fus, un cuţit, o crenguţă de mătură, te apropii de foc şi pui cărbuni, numărând în sens invers de la zece la unu, faci semnul crucii şi cu apa aceasta apoi se spală copilul, îi dai să bea şi ce rămâne se toarnă pe câine. (Burla)

18. *Descântec de deochi*

Borză-mborzată,
Borză-nfocată,
Borză cu dinţii rânjiţi,
Cu ochii boldiţi!
–Unde te duci?
„Mă duc la N... s-o spării,
Sângele să-i beau!”
„Nu te duce la N…,
Du-te la marea cea mare,
Că-n ea este o mreană
Cu coada geamănă.
Pe aceea istoveşte-o.
Pe N… las-o curată
Ca un fir de mac
Peste mare aruncat. (Vicov de Jos)

19. *Descântec de deochi*

Zboară, pasăre, până la cer

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Cu trei pahare de-o oca în coadă.
Unul cu vin,
Altul cu miere,
Unul cu fiere.
Cine-o băut vin,
S-o îmbatat!
Cine-o mâncat miere,
S-o saturat!
Cine-o băut fiere,
O crapat!
Aşa să crape ochiul celui ce-o deochiat! (Vicov de Jos)

20. *Descântec de deochi*

Se merge la fântână cu o strachină şi se ia apă neîncepută, intri în casă fără să vorbeşti cu cineva, te duci la gura sobei şi iei de trei ori câte trei cărbuni şi zici:

„Cum nu se deoace gura sobei,
Aşa să nu se deoace acela care este diocet!”

Apoi deochiatul se spală cu apa aceea pe la toate încheieturile şi bea de trei ori din aceeaşi apă. Dacă cărbunii sfârâiesc tare în apă, înseamnă că omul este diociet. (Vicov de Sus)

21. *Descântec de deochiat*

La răchita răsărită,
Iese o fată-mbrobodită,
[C-]un ochi de strop,
Cu unul de foc.
Acel de strop stinge pe acel de foc,
Stinge aruncătura,
Stinge făcătura,
Stinge ochii cei răi
De pe N… (Vicov de Jos)

22. *Descântec de deochi*

Păsărică, păsărea,
Pici ici, pici colea,
Pică-n piatră nestimată,
Ca să-i crape ochii-n patru
Celui ce-a dat deochiatu'.
De-i deochiat de fată mare,
Să-i pice cosiţele.
De-i deochiat de femeie,

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Să-i moară copilul de foame.
De-i deochiat de flăcău,
Să rămâie chel,
Să râdă lumea de el.
Şi cel deochiat
Să rămână curat
Aşa cum a fost lăsat.

Tehnică: Se ia un vas cu jeratic aproape stins, un pahar cu apă neînceputǎ şi în mâna dreaptă un fir de busuioc, apoi se începe descântecul. La urmă, bolnavul bea de trei ori din pahar, după ce s-a sculat, de trei ori. (Suceviţa)

23. *Descântec de deochi*
Nouă neveste
Cu nouă mături,
Cu nouă cuţîte,
Cu nouă mături părăsite;
Daţi-mi toporul cel tăios,
Să tai mărul cel frumos.
Dar eu nu tai mărul,
Ci tai lui N… răul
Din spatele lui,
Din pieptul lui,
Din inimă,
De sub inimă,
Din toate încheieturile,
Din toate degetele,
Din toate ciolănelele.
Răul să se ducă,
Să piară ca o nălucă,
Să se prăpădească,
De N… să nu se mai gândească.
N… să rămâie curat,
Curat şi luminat,
Ca argintul strecurat.
De la Dumnezeu lăsat,
De mine descântat.
Descântecul de la mine,
Leacul de la Dumnezeu. (Marginea)

24. Deochiat de vânt,
Crepe calul de sub dâmb.

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Fată curată, necurată,
Crepe ţâţele.
Deochiat de om,
Ocitori, pocitori, hrănitori, strigători,
Moroi, strigoi,
Leacul bumbărea (?) asta e!
Rămâie curat,
Curat şi luminat,
Ca de la D-zeu Sfântu lasat.
Tehnică: Se descântă cu un fir de busuioc. (Inf. Hura Veronica, Voitinel)

25. *Descântec de deochi*

Tehnică: se descântă apa cu cuţitul sau cu busuioc şi, când ajungi la partea unde spui culoarea ochilor ce-i stingi, pentru fiecare culoare se stinge câte un cărbune în apă. Cel care e descântat se spală cu această apă, care apoi e aruncată în drum sau la hotar, pe unde nu calcă nimeni:

Păsăruică albă cu coadă albă,
Din cer ai zburat,
pe piatră albă ai calcat,
deochi de pe N…. îi crapat.
De-i deochet de bărbătoi,
Crepe-i boaşele şi cure-i icrele!
De-i deochet de femeie cu prunc mic,
Crepe-i ţâţele, verse-i laptele!
De-i deochet de ape,
Sece-i izvoarele, să rămâie pietrele!
Sece ochiurile, deochiurile,
Răhnile[1], strigările,
Urile, mirările.
Cum trec vânturile peste codru,
Aşa să treacă vânturile găsiturile,
Răhnile, greşelile.
Cutare [N…] să rămâie curat, luminat,
Cum de Dumnezeu îi dat
Şi de Maica Domnului lasat!
Amin cât le-am zis eu din plin.
După aceasta se sting cărbunii, spunând:
Sting ochi negri,

[1] a râhni = „a blestema” (conform fişelor *Dicţionarului de mitologie populară*, întocmit de culegător); răhnile = blestemele.

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Sting ochi verzi,
Sting ochi albaştri,
Sting ochi căprui,
Sting răhnile, strigările,
Urile, mirările.
La răchita răsădită,
Este-o fată despletită,
cu un ochi de foc
şi cu unul de apă.
Cel de foc în cel de apă,
cel de apă în cel de foc,
s-o odolit,
s-o potolit.
Şi-a rămas N…. curat, luminat,
Cum de Dumnezeu îi dat
Şi de Maica Domnului lăsat. (Bilca)

26. *Descântec de deochi*
Unu te-a deochiat,
Doi te-au desdeochiat.
Doi te-au deochiat,
Trei te-au desdeochiat.
Trei te-au deochiat,
Patru te-au desdeochiat.
Patru te-au deochiat,
Cinci te-au desdeochiat.
Cinci te-au deochiat,
Şase te-au desdeochiat.
Şase te-au deochiat,
Şapte te-au desdeochiat.
Şapte te-au deochiat,
Opt te-au desdeochiat.
Opt te-au deochiat,
Nouă te-au desdeochiat.
Nouă te-au deochiat,
Nouăzeci şi nouă te-au desdeochiat.

Se descântă cu apă neîncepută, nu se uită şi nici nu [se] vorbeşte cu nimeni. În apă se pun trei cărbuni şi, dacă ei cad la fund, omul este deochiat. Scuipă de trei ori şi se dă bolnavului să bea de trei ori din cană, timp în care spune:

Du-te unde nu rage vaca,
Unde nu zbiară oaia,

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Unde nu cântă cocoşul.

Restul de apă se toarnă pe mătură, în care se înfige un ac, sau se toarnă pe un câine. Dacă câinele se scutură de apă repede, atunci bolnavul se va însănătoşi repede. (Grăniceşti)

În com. Banileşti (?), se mai adaugă:
Să se ducă pe codri şi pe pustie sparietul,
Să rămâi cu disparietul,
Să rămâi curat, luminat,
Ca de Maica Domnului lăsat.
(Cu apa se spală copilul dimineaţa şi seara.)

27. *Descântec de deochi*
Deal alb,
Cloapiti albi,
În cloapiti tot alb,
La poartî doi câni albi:
Voi să nu lingeţi lapti,
Lingeţi de la mine deochiu,
cascarea,
pocitura,
întunicătura,
urâtu,
faptu,
strigarea,
cascarea,
scârba,
hierea din unghii,
sub unghii,
măduva ciolanului,
din inimî
şî di sub inimî,
în creştetu capului,
pe faţa obrazului,
din ochi,
din urechi,
din grumaz,
din nări,
din dinţi,
din măsele,
din mâni

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

şi din cicioare.
Să ramân luminată şi curată,
Ca de la Sfânta Maica Domnului datî.
La mine discânticu,
Dumnezeu îmi darniceşti sănătati şi noroc. (Zvorişţea)

28. *Descântec de deochi*

Se face cu apă neîncepută, în care se pun trei cărbuni şi, dacă aceştia se lasă pe fundul cănii, atunci bolnavul este deochiat, iar femeia îl descântă:

Unu te-a deochiat,
Doi te-au dezdeochiat.
Doi te-au deochiat,
Trei te-au dezdeochiat.
Trei te-au deochiat,
Patru te-au dezdeochiat …
până se ajunge la numărul nouă, cu care se încheie:
Nouă te-au deochiat,
Nouăzeci şi nouă te-au dezdeochiat.

În timpul acesta, femeia nu se uită nicăieri, suflă de trei ori asupra apei şi zice [în continuare]: „Du-te unde nu rage vaca, / Unde nu cântă cocoşul, / Unde nu zbiară oaia". Apoi bolnavul este îndemnat să bea apă din cană de trei ori, apoi femeia toarnă apa pe o mătură în care se găsea înfipt un ac şi ce rămâne se aruncă pe un câine. Dacă câinele se scutura repede, denota că bolnavul se va vindeca repede. (Inf. Andrişan Toader, Grăniceşti)

29. a. *Descântec de deochi*

Cu o cană se ia apă de la fântână, fără să vorbeşti cu nimeni, intră în casă, se ia un cuţit şi cu cana se aşază la gura sobei, numărând nouă cărbuni care se pun cu cuţitul în cană, rostindu-se:

Ieşi diochi dintre ochi,
Să rămâie N… curat
Ca argintul strecurat,
Ca-n ceasu[-n] care s-a născut
Fără nicio boală în trup.

Se suflă de trei ori deasupra cănii, se scuipă jos, cel bolnav se spală cu apa şi i se dă să bea din trei părţi ale cănii. Apoi se spune: trei, doi, nici unu. Restul de apă se toarnă afară, pe câine sau pe gard, rostindu-se: cum trece apa, aşa să treacă răul, cum se scutură cânele, aşa să se scuture răul. (Inf. Zepciuc Veronica, 58 de ani, Grăniceşti)

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

29. b. Se ia[u] pe o lopată nouă cărbuni, se numără de la nouă la unu, se face cruce cu cuţitul şi se spune: „Cini te-o diocet pi tini / Sî ma pupi pi mini/ Eu pi tini, tu pi mini”. Se repetă de nouă ori. (Vicov de Sus)

30. *Descântec de deochi*
Pasăre albă, cudalbă,
Sboară ici, sboară colea,
Sboară-n piatră nestemată,
De Dumnezeu Sfântu' lasată.
Supt o răchită sădită,
Stă o fată despletită,
Cu un ochi de foc şi unu de apă.
Cu cel de foc deochea,
Cu cel de apă stingea.
Dacă-i deocheată de fată mare,
Să-i crape pulpele la picioare.
Dacă-i deocheată de parte bărbătească,
Să-i crape mânile, să-i curgă sângili.
De-i deocheată de parte femeiască,
Să-i crape ţâţele, să-i curgă laptele.
Să rămâie N…. curată
Cum Dumnezeu Sfântu a dat-o,
Maica Domnului a lasat-o.
Descântecu-i de la mine
Şi leacul de la Maica Domnului.
Se recită de trei ori, scuipându-se în semn de cruce în cele patru părţi, după fiecare recitare. Dacă persoana este deochiată, atunci recitatorul cască a somn, în caz contrar, se recită numai o dată. (Inf. Ududec Maria, Milişăuţi – Bădeuţi)

31. *Descântec de deochi*
Pasăre albă,
Codalbă,
Pică aci,
Pică colea,
Pică-n vârf de petricea.
Pasărea dacă pică,
Piatra se despică,
Despică ochii strigoiului,
Despică ochii moroiului,
Despică ochii râmnitorului,
Despică ochii deochitorului,

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Despică ochii leului,
Pe ai strigoaicei,
Pe ai moroaicei,
Pe ai râmnitorului,
Pe ai deochitorului,
Pe ai leoaicei,
Pe a râmnitoarei.
Şi a rămas
Curat, luminat,
Ca din cer picat,
Cum Dumnezeu l-a lăsat. (Putna)

32. *Descântec de deochi*
Tu, strigoiule,
Tu, moroiule,
Tu, leule,
Tu, deochitorule,
Tu, moroaico,
Tu, leoaico,
Tu, deoaico!
Unde fata cosiţa nu împleteşte,
Voinic nu chioteşte,
Securea nu pocneşte,
Popa nu citeşte.
În copitele ciutelor,
În fundul mărilor,
Acolo să vă duceţi,
Acolo să prânziţi,
Acolo să vă odihniţi,
Să lăsaţi pe N…
Curat, luminat,
Ca argintul strecurat,
Ca din cer picat. (Putna)

33. *Descântec de deochi*
De-o fi deochiat de sfinte
Cu inimile bune,
Sfintelor, bunelor,
Line ca apa,
Moi ca mătasa,
Dulci ca mierea,

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Pe N… să-l lăsaţi,
Curat, luminat,
Cum Dumnezeu l-a lăsat.
De l-o fi deochiat nevestele,
Să le crape ţâţele,
Să le curgă laptele,
Să le plângă copilele!
De l-o fi deochiat copilele,
Să li sace rodul!
De-o fi deochiat de fântână,
Să-i sace apa cea lină!
De-o fi deochiat de potecă,
Lumea pe ea să nu treacă!
De-o fi deochiat de pădure,
Să nu-i dea mugure!
De-o fi deochiat de păsări,
Să le cadă penele!
De-o fi deochiat de lună,
Să-i piară a sa lumină!
De-o fi deochiat de soare,
Să nu poată arde tare!
Să lăsaţi pe N…
Curat, luminat
Cum Dumnezeu l-a lăsat
Pe Domnul Christos,
Că nu e bolnăvicios. (Putna)

34. *Deocheatul vitelor şi oamenilor / Descântec de deochi*

Sî ia apă neînşepută într-o ulşică şî carbuni sî ie câte unu şî îl dă îndărăt în ulşică şî sî numărî până la unu: iesti deochiet di barbat, sî îi crepe boaşele şî sî îi curgă pişetul; dacă iesti deochiet di fimeie, sî îi crepe ţâţele, să-i cure laptele. Sî ramâie curat şî luminat ca di la Dumnazău dat. Sî discântî di noaă ori, sî spală, iar cu restul sî sî deie pi un par ori pi un câni. (Inf. Calancea Saveta, 72 ani, Putna)

35. *Descântec de deochi*

De-i deochiat de bărbat,
Crepe-i boaşele, cure-i icrele!
De-i deochiat de femeie,
Crepe-i ţâţele, cure-i laptele!
De-i deochiat de fată,
Crepe-i pulpele, pice-i cosîţa!.

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Se spune după ce te duci la fântână fără să te uiţi în lături, doar înainte, şi, după ce ai scos din fântână o cofă cu apă fără să te uiţi cât ai în ea, iei dintr-însa o căniţă cu apă fără a vedea câtă apă iei; o duci în casă şi pui în căniţă de trei ori câte trei cărbuni şi, de fiecare dată când se sting cărbunii, se acoperă cu mâna şi se descântă. După ce se pun cărbunii în căniţă, se pune şi puţină agheasmă. După aceasta se face o cruce cu marginea mâinii deasupra căniţei şi se spală faţa celui deochiat, iar apoi i se dă să bea în cruce din căniţă. Cărbunii din căniţă se aruncă unul câte unul într-un lighean şi, la fiecare cărbune aruncat, se spune descântecul. (Horodnic)

36. *Descântec de deochi, boală de ficat, slăbire*

Se ia o strachină cu apă făcută din ceară curată, zeamă de şofran şi ulei de in din care se stropeşte cu busuioc uscat faţa bolnavului, de trei ori făcându-se semnul crucii peste busuiocul stropit tot în formă de cruce, timp în care se rosteşte:

De te-a deochiat, de te-a râhnit,
De te-a strigat de te-a căscat
Femeie curată, necurată
Să-i crape ţâţele
Să-i moară pruncul,
Să se minune lumea …
De te-a deochiat, de te-a strigat,
De te-a căscat fată curată, necurată,
Să i se umfle ţâţele,
Să-i plesnească pântecele,
Să i se usuce cosiţele,
Să se minune lumea…
De te-a râhnit, de te-a deochiat,
De te-a strigat bărbat curat, necurat
Moroi, strigoi
Să i se umfle boaşele,
Iar vita să rămâie curată
Ca de la Maica Domnului.
Descântecul de la mine,
Leacul de la Dumnezeu
şi de la Sfânta zi de azi.

După această recitare, se stropeşte în trei părţi ale camerei, ale casei şi ale curţii, în grădină şi în acareturi, după care se aruncă seara, târziu, în fântână (?!), la stinsul luminilor. (Horodnicul de Sus)

37. *Descântec de deochi*

Păsărică păsărea,

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Pică ici, pică colea,
Calcă-n piatră nestemată,
Ca să crape ochii-n patru
Celui care lui [N…] i-a dat deocheatul.
De-o fi deochiat de-o fată mare,
Să-i chice cosiţele.
De-o fi deochiat de-un flăcău,
Să rămâie pleşuv şi să râdă lumea de el.
De-o fi deochiat de-o femeie,
Să-i moară copilul de foame.
De-o fi deochiat de soare,
Să-i cadă razele.
De-o fi deochiat de vânt,
Să-i sece nările.
Şi N…. să rămâie curat şi luminat
Ca de la Dumnezeu lăsat.
Descântecul de la mine şi
Leacul de la Dumnezeu, amin!
Tehnică: se recită de câteva ori (!?). (Horodnic)

38. *Descântec de deochi*
Mă dusei pe-o cale,
Pe-o cărare,
Mă-ntâlnii cu ăl soc mare:
–„Bună ziua, soc mare!”
–„Mulţumescu-ţi dumitale!”
–„N-ai văzut de când ai şezut
Pe deochitoarea cu deochitorul,
Pe frigura cu friguroiul,
Muma Pădurii cu păduroiul,
Striga cu strigoiul,
Bântuiala cu bântuitoroiul
Şi metricea cu metricioiul?”
–„N-am văzut, n-am auzit!”
Iar plecai pe-o cale,
Pe-o cărare,
Mă dusei până la ăl păr mare.
– „Bună ziua, păr mare!”
– Mulţumescu-ţi dumitale!”
– N-ai văzut,
De când ai şezut,

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Pe deochitoarea cu deochitorul,
Pe frigura cu friguroiul,
Muma Pădurii cu păduroiul,
Striga cu strigoiul,
Bântuiala cu bântuitoroiul
Şi metricea cu metricioiul?"
– „N-am văzut, n-am auzit!"
Iar plecai pe-o cale,
Pe-o cărare,
Mă dusei până la ăl măr mare:
– „Bună ziua, măr mare!"
– „Mulţumescu-ţi dumitale!"
N-ai văzut,
De când ai şezut,
Pe deochitoarea cu deochitorul,
Pe frigura cu friguroiul,
Muma Pădurii cu păduroiul,
Striga cu strigoiul,
Bântuiala cu bântuitoroiul
Şi metricea cu metricioiul?"
– „Le-am văzut,
Uite-le acolo, la ăl păr mare,
Au tăiat un stânjen de lemne
Şi-au făcut un foc mare
Şi-au luat inima lui N…
Şi-au pus-o în frigare
Şi frig
Şi mânâncă!"
– „Aleargă, Maică Sfântă Marie,
De ia inima lui N…
Din mâinile lor
Şi ia-o din frigare
Şi plămădeşte-o
Cum se plămăde trei ciupituri
De vârfuri de varză,
Cum se plămăde trei ciupituri
Din vârfurile mugurilor,
Ca mierea în stupină
Şi cum se plămădeşte aluatul de pâne,
Aşa să se plămăde[ască] inima lui N…
De cum se potole

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Oile în staul,
Caprele în staul,
Porcii în cocină,
Găinile-n culcuş,
Caii-n grajd,
Boii-n bordeie,
Omul acasă,
Păsările pe cuib,
Aşa să se potole[ască] după inima lui N…
Striga cu strigoiul,
Moroaica cu moroiul,
Deochitoarea cu deochitoroiul,
Metricia cu metricioroiul,
Muma Pădurii cu păduroiul,
Frigura cu friguroiul,
Aşa să se potole[ască] după inima lui N…
Amin, amin!
Descântec de la mine,
Leacul de la Maica Domnului!

Notă: Se repetă de trei ori; acel bolnav pune lingura la brâu. Se face un amestec de trei ciupituri de vârfuri de varză, trei ciupituri de vârfuri de muguri de salcie, miere şi aluat. Acestea se amestecă atunci când se recită descântecul. Din acest amestec se ia de trei ori dimineaţa, de trei ori la prânz şi de trei ori seara, cu o surcică, în aşa fel ca totul să se termine. (Gălăneşti)

39. *Descântec de deochiat*
Su-o răchită răsădită,
Şade-o fată displetită,
Cu un ochi de foc,
Cu unul de apă.
O căzut cel de foc în cel de apă,
S-o otolit, s-o potolit.
Aşa să se otolea de pe N…
Diochiturile, pocniturile, rănile, strigările,
…….?, aruncăturile.
Duh necurat să meargă
Pe capul celui vinovat.
Pasăre albă cudalbă
Calcă-n piatră,
Piatra crapă,
Crape ochii celui ce a deochiat pe N…

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

El (ea) să rămână curat şi luminat
Ca Dumnezeu când l-a făcut,
Ca maica când l-a făcut!
Amin ca soarele-n senin.(!)
De la mine descântecul,
De la Dumnezeu sfântul, leacul.
Tehnică: Se descântă de trei ori cu o crenguţă de cetină rătăcită sau busuioc. (Inf. Sfichi Minodora, Voitinel)

40. *Descântec de deochi*
Se iau nouă cărbuni aprinşi din vatră şi se sting câte trei odată într-o cană cu apă, când se recită:
Trei pentru deochiul … (numele)
Trei pentru strigare … (numele)
Trei pentru mirare … (numele)
Cu cuţitul se face o cruce peste cana cu cărbuni, se spală bolnavul, i se dă să bea de trei ori din apă, apoi se recită în continuare:
De te-a deochiat o femeie să-i crape ţâţele,
să-i curgă laptele,
să-i moară pruncul, nene creştine!
De te-a deochiat un bărbat, să-i crape boaşele, nene creştine!
De te-a deochiat o fată mare, să-i cadă părul de pe cap,
să-i rămână capul ca un genunchi, nene creştine!
Amin! (Inf. Iusescu (?) Călina, Frătăuţii Vechi)

41. *Descântec de deochi*
De-i deochiată de fată mare,
Să-i crape/ [cadă] cosiţele.
Să se stingă
Cum se stinge focul.
Să se stingă strigoarea,
Durerile, săgetăturile baietului care deascânţi.
▪
Sub răchită răsădită,
Stau două fete despletite,
Una cu-n ochi de foc
Şi una cu-n ochi de apă
Şi cel de apă stînge pe cel de foc.
Cum se stînge focu şi se potoleşte,
Aşa să se stîngă durerile din
creierii capului, al fălcilor, a obrazului,

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

din inimă, de sub inimă, din rărunchi,
de sub rărunchi, din tot trupul lui.

42. *Descântec de deochi*

Tehnică: Într-o cană de lut cu apă se sting trei cărbuni aprinşi şi apa se dă celui deochiat să o bea. Se freacă fruntea şi se spune:

Pe vale, pe carare,
Pe drumul cel mare,
Pe nimeni nu vedeam,
Pe nimeni nu-ntâlneam.
Pe Maria, pe Catrina
care se tânguia,
Se tânguia de boală de deochi.
Nu te tângui, nu te jelui,
Că boala ta de deochi
se ia de la cap,
de sub cap,
de la ochi,
de sub ochi,
de la nas,
de sub nas,
de la gură,
de sub gură,
de la grumaz,
de sub grumaz,
de la genunchi la talpă.
Peste 99 de ţări s-o duceţi,
peste 99 de ţări şi 99 de mări,
Cu grebla să-l greblaţi,
Cu mătura să-l măturaţi,
Peste 99 de ţări să-l aruncaţi!
Maria să rămână curată
Ca floarea de crin, fără pată.

43. *Descântec de diochi*

S-o sculat N.
Într-o joi di dimineaţă
Din culcuşul lui.
S-o dus pe-o carari,
Pe-o carare cărăroasă
Şi s-o întâlnit cu pocitura

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Şi cu diochitura:
Pocitura l-o pocit,
Diochitura l-o diochiat.
Şi nimeni n-o vede,
Nimeni n-o crede,
Decât Maica Domnului
De la poarta cerului.
– Ieşi, diochi, dintre ochi,
Să ieşi ca vântul
Şi să zbori ca gândul.
Să rămâie N… curat
Ca lacrima de la Dumnezău lăsat. (Preoteşti)

44. *Descântec de deochi*
S-a-mbrăcat Maica Preacurată
În strai mândru de mătasă:
Ieşi, boală, de la N. din oasă,
Ieşi şi nu-l mai săgeta,
Ieşi, nu-l însuliţa,
Faţa nu i-o veşteji,
Trupul nu-i măcelări.
Ieşi din ciolanul capului,
Din vederea ochilor,
Din auzitul urechilor,
Din piele, de sub piele,
Din 99 de încheieturele,
Ieşi din cap, de sub cap,
Ieşi din pământ, de sub pământ
Şi la om să nu mai vii.
Du-te în pietre seci,
Acolo să locuieşti,
Acolo să vieţuieşti,
Că acolo ţi-e masa,
Acolo ţi-e casa,
Acolo te-aşteaptă cu mese-ntinse
Şi cu lumini aprinse.
Şi omul să rămână curat, luminat
Şi ca maica ce l-a dat.
Descântecul de la mine,
Leacul de la Domnul Iisus Hristos. (Vatra Moldoviţei)

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

45. *Descântec pentru deochi*
De ochi căprii,
De ochi cafenii,
De ochi verzi,
De ochi albaştri.
N… la Dumnezeu este dat,
La icoane purtat,
La icoane botezat.
Tu, duh rău, la biserică nu eşti dat,
La icoane nu eşti purtat.
Duhule rău! Să te duci de pe capul lui N...
Din inimă, din rărunchi
până-n vârful degetelor,
Să te duci în păduri pustii,
Unde cucul nu cântă,
Unde omul nu locuieşte,
Unde boala se părăseşte.
Să treci prin pădurile cele pustii,
Cele fioroasă,
Cele întunecoasă. (Pojorâta)

46. *Descântec de deochi*
Se ia un pahar cu apă curată din fântână, apoi un băţ şi se pun 9 cărbuni aprinşi în pahar. Dacă cărbunii plutesc deasupra, copilul nu este spariet şi dacă cad la fund, atunci este spariet şi în acest caz se dă copilului să bea 1–2 guri din apa din pahar, iar restul de apă se aruncă afară pe un câne sau pe un stâlp de la gard, zicând: „Cum nu se deoache cânele şi stâlpu, aşa să nu se mai deoache copilul”, iar paharul se pune în vârful stâlpului, cu gura în jos. (inf. Hopulele Victoria, 68 ani, Cacica)

47. *Descântec de deochi*
O plecat N…. pi cali, pi carari;
Când acolo, pi la mijloc di carari,
I-o ieşît diochiu-n cale.
Diochiu când l-o vazut,
Din pălmi o batut,
Di pomânt l-o trântit,
Faţa i-o îngalbinit,
Ochii i-o painjînit,
Sângili din faţă i-o supt.
N…. o înceaput a sa vaicara

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Şî Maica Precista din cer l-o auzît,
Pi scări di argint s-o coborât
Şî o întreabat: N… di ci ţîchi
Şî di ci ti vaicareşti,
Di nu pot sta pi scaunili meali
Di răcnitili tali?
Dar N…. o reaspuns:
Am pleacat pi cali, pi carari
Şî m-am întâlnit cu diochiu-n cali.
El când m-o vazut,
Din pălmi o batut,
Di pomânt m-o trântit,
Sângili din faţă mi-o supt,
Faţa mi-o îngalbinit,
Ochii mi-o paianjînit.
Maica Precistă i-o spus:
Eu di mâna dreaptî te-oi lua
Şî la discântator ti-oi duci.
El cu gura ti-a discânta,
Eu cu leacu ţî l-oi da,
Sî ramâi luminat şî curat
Ca argintu stricurat,
Cum Maica Precista ti-o lasat,
Amin! (Arbore)

48. *Descântec de deochi*
Fugi, deochi, dintre ochi,
Că te-ajunge, te soseşte
Şi amar te pedepseşte,
Sabia de foc cerească,
Pronia dumnezeiască.
Să te duci, să piei
Cum pier negurile
Când bat vânturile,
Cum piere roua la soare,
Cum piere spuma de mare.
De-o fi deochi de fată mare,
Să-i crape ţâţele,
Să-i curgă sângele,
Ibovnicul să-şi urască.
De-o fi deochi de femeie măritatî,

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Să-i crape ţâţele,
Să-i curgă laptele,
Să-i moară …. de foame,
S-o urască barbatul.
De-o fi deochiat de bărbat neînsurat,
Să-i crape braţele,
Să-i curgă sângele,
Să-şi urască ibovnica.
De-o fi deochiat de femei mărunţele
Şi de băieţi mărunţei,
Să le crape călcâiele,
Să le curgă sângele,
Să nu mai deoache.

Tehnică: Se sting cărbuni în apă neîncepută. Dacă stau la suprafaţa apei, atunci omul este deochiat şi i se dă să bea din apa aceea. (Arbore)

49. *Descântec de deochi*
Unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt, nouă
Cine te-a deochiat,
Să-i crape ochii-n două.
De[-i] diochiul de pădure,
Crape-i mugurii, cadă-i frunza.
De[[-i] diochiul de fată mare,
Crape-i ţâţele, curgă-i cosîţele.
De[-i] diochiul de barbat,
Să moară spânzurat.
Aleg pocitura, săgităturа şi ochii cei răi
Din creierii capului,
Din auzul urechilor,
Din gene,
Din sprâncene,
Din 99 de închiiturele.
Eu m-am apucat
Ş-am descântat,
Maica Domnului leac a dat.
Descântecul de la mine,
Leacul de la Maica Domnului!
Să-i fie de leac lui N…. de azi. (Burla)

50. *Descântec de deochi*
Nu sting cărbunele ăsta, sting ochi negru,

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Nu sting cărbunele ăsta, sting ochi albastru,
Nu sting cărbunele ăsta, sting ochi narangiu,
Nu sting cărbunele ăsta, sting ochi verziu,
Nu sting cărbunele ăsta, sting ochi alb,
Să-i fie Violetei de leac. (lui N.)
La răchita răsădită,
Şade-o fată despletită,
C-un ochi de foc şi cu unu de strop.
Cel de strop potoală pe cel de foc,
Aşa să se ogoaie şi să se potoale
Deochiul Violetei (lui N.)

Tehnică: Femeia descântă cu ascuţişul unui cuţit de trei ori în cruciş, într-un pahar cu apă neîncepută, în care se aruncă nişte cărbuni. După ce a descântat, suflă de trei ori în cruciş deasupra apei. După ce se sting cărbunii, apa este dată bolnavului s-o bea, iar restul se aruncă pe un câine. (Vicov de Jos)

51. *Descântec de deochiat* (sub acest titlu se găseşte, de fapt, o variantă a baladei lui Vâlcu!).

52. *Descântec de diochi*

Când îl apucă boala pe acel deochiet (greţuri, slăbiciune mare), se ia repede o ulcică şi se duce la părâu după apă. Când se ia apă, se ţine ulcica cu gura la vale. În acest timp, nu se vorbeşte cu nimeni. Ulcica cu apă se pune pe pragul uşii, unde o laşi 5–10 minute, apoi se pune dinaintea sobei deschise. Cu un cuţit se face cruce în ulcică. Se iau trei cărbuni şi se pun în ulcică, numărând invers de la nouă la unu. Apoi se recită:

Pe-o chiatră-ncolţurată,
Şade-o fată înzurzunată.
Ea-i cu un ochi de sânge
Şi cu unul de foc.
Aşa să mi se stîngă deochiturile, pociturile
Cum se linişteşte vântul pe pământ.
Furiosul vânt să rămâie curat şi luminat,
Ca de la Dumnezeu lăsat.
De la mine descântecu,
De la Dumnezeu, leacu.

Se zice de trei ori aşa, de la nouă până la unu, iar la urmă „niciunul: Ptiu!, ptiu! ptiu!” (Suceviţa)

53. *Descântec de deochi*

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Numele vine de la copilul care-i întors de la ţâţă. Tehnica: mergi drept înainte, nu te uiţi nicăieri, nu grăieşti cu nimeni, vii şi stîngi nouă cărbuni la sobă şi numeri de la nouă în jos. Speli copilul de trei ori, îi dai să înghiţască apă de aceea cu cărbuni, iei ulcica cu apă şi o dai pe câne. În timpul acesta se descântă:

Di[-i] diocet di fată,
Să-i pice părul,
Di[-i] diocet di fimeie,
Sî-i crepe ţâţele, să-i cure laptele.
Di[-i] diocet di barbat, să-i crepe boaşele,
Să-i cure sângele.
Di[-i] diocet di câmp, să se usuce iarba.
Di[-i] diocet di codru, să pice frunza.
Pi marginea codrului
Treci o pasăre farmacată
Di la Dumnazău lasată.
Pi clonţ îi curge mniere,
Pi peni otravă până la pcele.
Acel bolnav să beie mnierea, să se-ntrezea,
Acel diocet să beie otravă, să plesne.
Descântecul di la mine
Şi leacu di la Dumnazău. (Inf. Dabâca Reveca, 68 ani, Vicov de Sus)

54. *Descântec de deochi*

Se aduce apă de la fântână într-o cană, pe drum nu te uiţi înapoi, nu grăieşti cu nimeni, ţii cana la gura sobei şi pui nouă cărbuni aprinşi, după care se descântă numărând de la nouă înapoi, zicând: „Că de-mi era greu ca pământul/Să treacă iute ca gândul”. După ce se lasă cărbunii la fundul apei, cel deochiat moaie mâna în apă şi se spală de trei ori pe faţă de sus în jos şi bea trei înghiţituri de apă. Apa rămasă se aruncă pe un câne de afară şi când vii în casă nu grăieşti cu nimeni până ce treci pragul casei şi în felul acesta trece deochiul.

Boala provine de la copiii mici înţărcaţi o dată (întorşi de la piept) şi apoi li se dă iarăşi să sugă. Aceşti copii deochie. (Inf. Chelba Ana, 50 de ani, Vicov de Sus)

55. *Descântec pentru diochi*

Ieş, diochi, dintri ochi,
Din dinţi, din maseali,
Din limbă, din inimă,
Din ficat, din splină,
Din toate încheieturile,
Din toate mădularele,

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

Din vârful capului,
Din vârful nasului.
Să rămâi [N] curat, strecurat
Ca argintul cel curat. (Suceviţa)

56. *Descântec de deochi*

Vrăjitorul moaie busuioc într-o strachină cu apă, stropeşte faţa bolnavului, făcând semnul crucii şi recită:

De te-a deochiat,
De te-a râhnit,
De te-a strigat,
De te-a căscat
Femeie curată,
Necurată,
Să-i crape ţâţele,
Să-i moară pruncul,
Să se minune lumea.
De te-a deochiat,
De te-a râhnit,
De te-a strigat,
De te-a căscat
Fată curată,
Necurată,
Să-i crape ţâţele,
Să i se usuce cosiţele,
Să se minune lumea.
De te-a deochiat,
De te-a râhnit,
De te-a strigat,
Barbat curat,
Necurat,
Moroi,
Strigoi,
Să-i crape boaşele,
Iar vita să rămâie curată
Ca de la Maica Domnului.
Descântecul e de la mine,
Leacul de la Dumnezeu
Şi de la sfânta zi de azi.

Apoi se stropeşte din nouă părţi peste tot în casă, în grădină, în acareturi, după care se aruncă seara târziu în fântână, la stinsul luminilor. (Vivov de Sus)

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)

57. *Descântec de deochi*

Într-o cană cu apă rece din fântână se sting cărbuni timp în care femeia zice:

Poa, nu stâng carbuni, stâng ochii cei negri,
Poa, nu stâng carbuni, stâng ochii cei roşii,
Poa, nu stâng carbuni, stâng ochii cei mohorâţi,
Poa, nu stâng carbuni, stâng ochii cei ceacâri,
Poa, nu stâng carbuni, stâng ochii cei căprui,
Poa, nu stâng carbuni, stâng ochii cei albaştri,
Poa, nu stâng carbuni, stâng ochii cei galbeni,
Poa, nu stâng carbuni, stâng ochii cei albi.

Apoi bolnavul bea din apa vrăjită şi se spală pe faţă. (Inf. Pintea Eughenia, Vicovu de Sus)

58. *Descântec de deochi*

Se iau nouă tăciuni şi se numără de trei ori de la nouă la unu (invers), se pune într-o cană cu apă, se amestecă cu cuţitul şi se spune:

„De-i deochiat de fată, să-i cadă cosiţele,
De-i deochiat de femeie, să-i plesnească pieptul,
De-i deochiat de barbat, să-i crape nasul”.

Cu apa apoi se spală bolnavul pe tot corpul şi se spune:

„Să fii sănătos cum ai fost!” (Suceviţa)

BDD-A32807 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:29:11 UTC)